

RA 2

IPO 1

LA PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS I LA SALUT LABORAL

ÍNDEX

01

**EL TREBALL I LA
SALUT**

02

**EL MARC NORMATIU
DE LA PRL**

03

**ELS DANYS DERIVATS
DEL TREBALL**

04

**LES TÈCNIQUES DE
PREVENCIÓ I DE PROTECCIÓ**

05

**LA SENYALITZACIÓ DELS
RISCOS LABORALS**

00

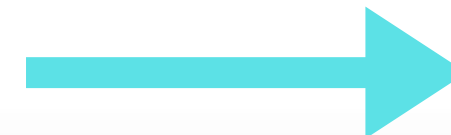
INTRODUCCIÓ

Segons les dades estadístiques facilitades pel Ministeri de Treball i Economia Social, corresponents al 2024, s'han produït **1.179.202 accidents de treball**, 628.300 dels quals han causat la baixa laboral de la persona treballadora. També s'han notificat 552.902 accidents sense baixa. Durant el 2024 es registren **796 accidents mortals**, 75 més respecte a les dades de l'any del 2023, augmentant aquesta xifra en un 10,4%. Són 728 homes i 68 dones que han perdut la vida pel fet d'anar a treballar.

Durant la jornada de treball han mort 646 persones, són 65 més que les registrades el 2023, fet que suposa un augment de l'11,2%. Les principals causes tampoc tenen variacions, la primera segueixen sent els infarts i vessaments cerebrals amb 266 accidents mortals, seguida dels atrapaments, aixafaments i amputacions amb 99 morts. 96 persones han mort per accidents de trànsit i 94 més per cops i caiguda del treballador.

En el cas dels **accidents in itinere**, el 2024 es van registrar 87.986 accidents amb baixa, 1.030 dels quals van ser greus i **150 accidents van ser mortals**. Comparant aquestes dades amb les del mateix període de l'any anterior, es van produir 83 accidents greus i 10 accidents mortals més.

01

EL TREBALL I LA SALUT

Treball i salut són conceptes diferents però estan interrelacionats.

Es necessita salut per a treballar i el treball influeix en la salut

Com pot el treball influir en la salut?

Però què entenem per salut?

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i l'Organització Internacional del Treball (OIT)

SALUT és:

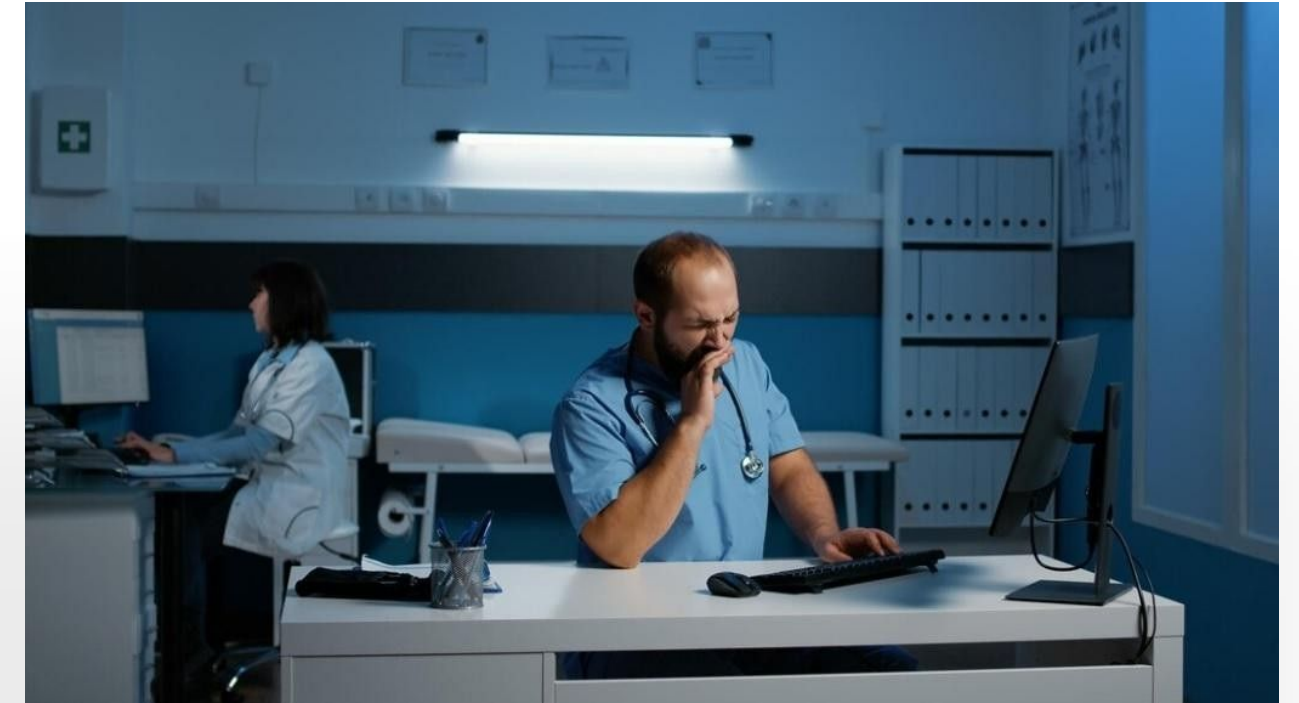
**Un estat de benestar físic, mental i social complet, i
no solament l'absència d'afeccions o malalties.**

PREGUNTES OBERTES A TOTHOM

Creieu que el temps de treball i la seva distribució horària influeixen en la qualitat de vida del treballador?

L'O.M.S. defineix la salut humana com l'estat de benestar físic, psíquic i social, no només l'absència de malalties.

Què enteneu per salut social?

1.1

El dret a la seguretat i a la salut en el treball

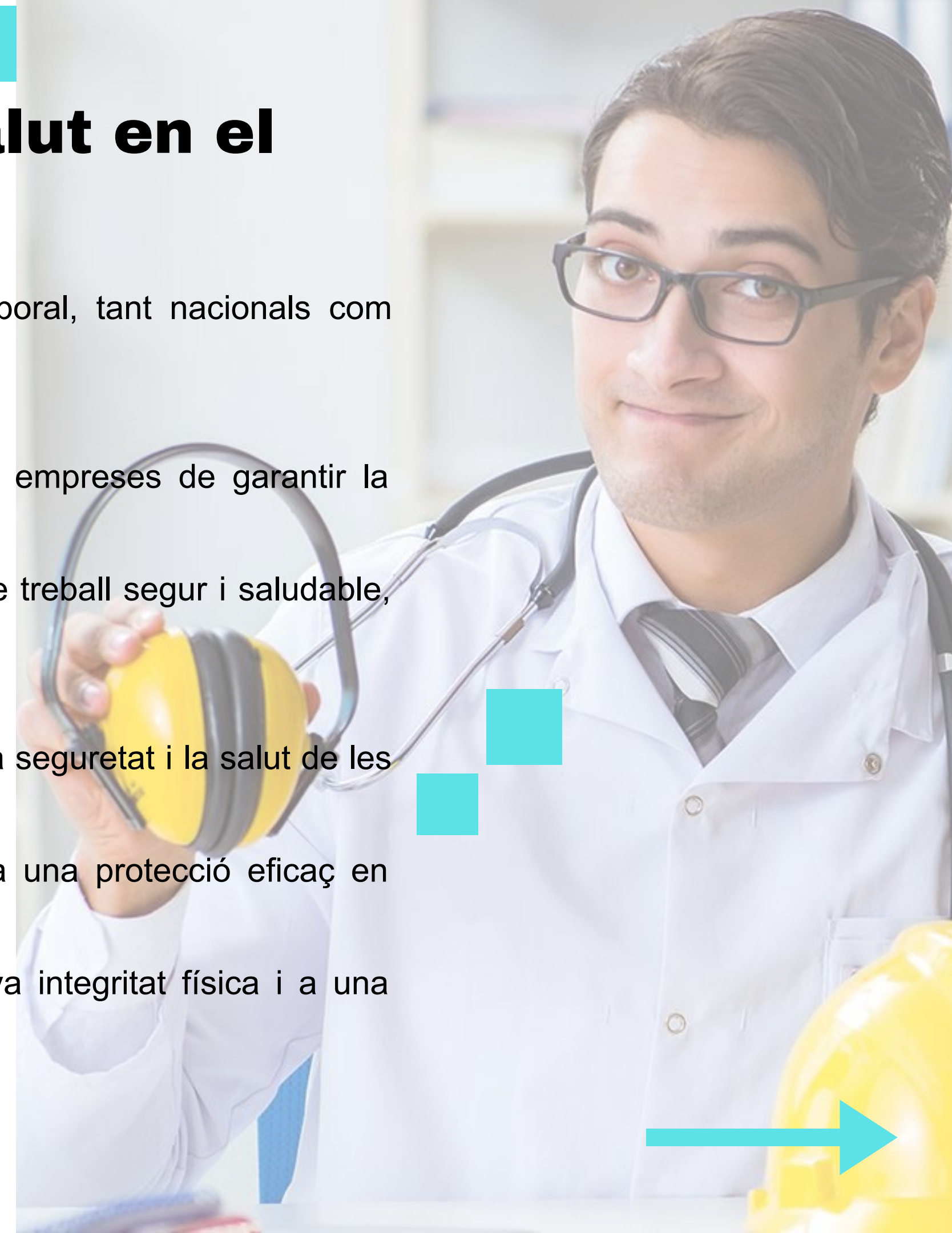
El dret a la salut està garantit en diferents normes del dret laboral, tant nacionals com internacionals:

NORMES INTERNACIONALS

- Unió Europea:** Directiva Marc 89/391, estableix el deure de les empreses de garantir la seguretat i la salut en tots els aspectes relacionats amb el treball.
- OIT:** Reconeix el dret de les persones treballadores a un entorn de treball segur i saludable, incloent-lo en els principis i drets fonamentals en el treball.

NORMES NACIONALS

- Constitució espanyola:** Encomana als poders públics vetllar per la seguretat i la salut de les persones treballadores.
- LPRL 31/1995:** Reconeix el dret de les persones treballadores a una protecció eficaç en matèria de seguretat i salut en el treball.
- Llei ET:** Reconeix el dret de les persones treballadores a la seva integritat física i a una política adequada de prevenció de riscos laborals.

1.2

La prevenció de riscos laborals

Prevenció

Conjunt de mesures adoptades o previstes en totes les fases de l'activitat de l'empresa amb la finalitat d'evitar o disminuir els riscos derivats del treball.

Risc laboral

Possibilitat que una persona treballadora pateixi un dany derivat del treball. La gravetat depèn de la probabilitat que aquest dany es produeixi i de les seves conseqüències.

Dany derivat del treball

Malalties, patologies o lesions patides amb motiu o ocasió del treball, com ara els accidents de treball i les malalties professionals.

1.3

Les condicions de treball i els factors de risc laboral

**Característiques
dels locals, les
instal·lacions i els
equips**

Espais,
escales,
màquines,
eines,
portes,
instal·lacions
elèctriques,
etc.

**Naturalesa dels
agents químics,
físics i biològics**

Soroll,
vibracions,
radiacions,
virus,
bacteris,
pols,
fibres,
etc.

**Procediments en
la utilització dels
agents esmentats**

Manipulació d'agents
contaminants que
pugui influir en la
generació de risc.

**Característiques
del treball,
incloent-hi les
relatives a la seva
organització**

Ritme de treball
elevat,
treball a torns,
treball nocturn,
monotonia,
etc.

1.3

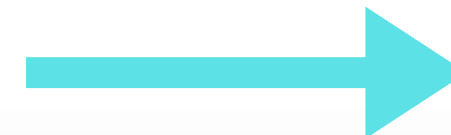
Les condicions de treball i els factors de risc laboral

Els **factors de risc laboral** són aquelles condicions de treball que generen situacions que poden causar danys a la salut de les persones.

Llavors, es considera **factor de risc** la condició de treball que, quan està present, augmenta la probabilitat que es produeixi un dany.

Factors de risc	Derivats de...	Riscos	Danys
Condicions de seguretat	■ Llocs de treball: dimensions, escales i baranes. ■ Equips de treball: màquines i eines. ■ Instal·lacions elèctriques. ■ Incendis.	Caigudes, desplom d'objectes despresos, xoc contra objectes, atrapaments per objectes o entre objectes, projecció d'objectes o partícules, cops o talls amb objectes o eines, contactes elèctrics i incendis.	Accidents de treball.
Condicions ambientals	■ Agents físics: soroll, vibracions, radiacions, temperatura i il·luminació. ■ Agents químics: substàncies i preparats químics. ■ Agents biològics: virus, bacteris, protozous, fongs i cucs.	Exposició al soroll, a vibracions, a radiacions i a substàncies químiques i agents químics; estrès tèrmic i contactes tèrmics.	Malalties professionals.
Càrrega de treball	■ Càrrega física: postures, manipulació de càrregues i sobreesforç físic. ■ Càrrega mental: contingut de la tasca i temps de resposta a la tasca.	Moviments repetitius, sobreesforç, postures forçades, maneig de càrregues, tractament de la informació i ritme de treball.	■ Fatiga mental. ■ Fatiga física. ■ Trastorns musculoesquelètics.
Organització del treball	■ Contingut del treball: monotonia, ritme, autonomia i sobrecàrrega. ■ Organització del treball: estil de comandament, comunicació i característiques de l'ocupació.	Riscos psicosocials: estrès, síndrome de <i>burnout</i> o desgast emocional, violència física en el treball, fatiga i assetjament laboral o <i>mobbing</i> .	■ Malalties. ■ Alteració de la conducta. ■ Conflictes interpersonals.

02

EL MARC NORMATIU DE LA PRL

La Constitució espanyola, en l'article 40.2, encomana als poders públics fomentar una política que vetlli per la seguretat i la higiene en el treball, cosa que la converteix en el primer pilar de la normativa relacionada amb la prevenció de riscos laborals al nostre país. Posteriorment, com a conseqüència del marc jurídic establert per la Unió Europea, es va desenvolupar la **Llei 31/1995, del 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals (LPRL)**, que constitueix la norma bàsica a Espanya en aquesta matèria.

L'LPRL recull la normativa comunitària inclosa en la Directiva europea 89/391 i el Conveni 155 de l'Organització Internacional del Treball (OIT). Ha estat desenvolupada a través de nombrosos reglaments que regulen aspectes concrets de la prevenció, els riscos específics o la prevenció de riscos en uns sectors determinats (Fig. 1.5).

Fig. 1.5. Marc normatiu de la prevenció de riscos laborals.

La Llei de prevenció de riscos laborals estableix els conceptes bàsics sobre prevenció de riscos laborals, determina les obligacions de les empreses i els drets de qui hi presta els seus serveis. És la base de tota la legislació existent a Espanya sobre la seguretat i la salut de les persones treballadores.

2.1

Les obligacions i els drets de les persones treballadores relacionades amb la PRL

Obligacions

- Vetllar per la seva pròpia seguretat i salut en el treball, i també per la de les persones a qui pugui afectar la seva activitat.
- Utilitzar de manera adequada màquines, aparells, eines, substàncies perilloses, etc., necessàries per desenvolupar la seva activitat.
- Utilitzar correctament els dispositius de seguretat, no desactivar-los, i fer servir de manera correcta els mitjans i els equips de protecció facilitats per l'empresa.
- Informar els seus superiors i les persones encarregades de la prevenció si detecten un risc per a la seguretat i la salut de les persones treballadores.
- Cooperar amb l'empresa per a garantir unes condicions de treball segures.

2.2

Les obligacions de l'empresa relacionades amb la PRL

L'obligació principal de l'empresa és garantir el dret a una protecció eficaç en matèria de seguretat i salut del les persones treballadores, a més d'aquestes obligacions:

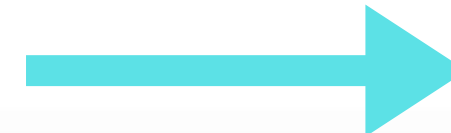
- Elaborar un Pla d'evacuació.
- Avaluació de riscos que no s'han pogut evitar.
- Planificació de l'acció preventiva per a eliminar o reduir els riscos.
- Proporcionar informació sobre les condicions en què es desenvoluparà l'activitat laboral.
- Formació de les persones treballadores.
- Vigilància de la salut de forma periòdica, voluntària i gratuïta.
- Protecció de menors (avaluació dels riscos, informar, no contractar per a treballs nocius, etc.).
- Protecció de la maternitat (adaptar les condicions, assignar un lloc o suspendre el contracte).
- Garantir la protecció de persones treballadores especialment sensibles
- Mesures d'emergència (adoptar mesures en primers auxilis, contra incendis i evacuació).
- Facilitar equips de treball adequats i adaptats al treball.
- Proporcionar equips de protecció individual (EPI).
- Coordinació d'activitats preventives entre diferents empreses o autònoms/es que estan en un mateix centre de treball.

2.3

Les responsabilitats en matèria de PRL

Responsable	Responsabilitat	Sancions i indemnitzacions	Exemple
Empresa	Administrativa: Quan es produeix un incompliment de la normativa sobre PRL.	· Sanció econòmica. · Suspensió temporal de l'activitat. · Paralització dels treballs. · Tancament del centre de treball	Sanció econòmica a una empresa per no informar i formar les persones treballadores sobre els riscos.
	Recàrrec en les prestacions de la SS que reben les persones accidentades o malaltes: Quan es produeix un accident de treball o una malaltia professional com a conseqüència directa de la falta o l'absència de mesures preventives.	Recàrrec en les prestacions de la SS (entre un 30% i un 50%), que pagarà l'empresa en cas d'incapacitat per accident de treball o malaltia professional.	Recàrrec del 40% de la prestació de la SS per incapacitat permanent a càrrec de l'empresa, per atrapament d'una mà en una màquina que no tenia resguards de seguretat.
	Civil: Quan es produeix un dany en la salut de la persona treballadora a causa d'una conducta culposa o dolosa de l'empresa en les seves obligacions en PRL. Finalitat=reparar el dany.	Indemnització pels danys físics o morals i els perjudicis ocasionats a les persones treballadores, o als seus familiars en cas d'incapacitat o defunció.	Indemnització de 40.000€ a una persona treballadora pels danys causats en la seva salut per una descàrrega elèctrica.
	Penal: Quan es posi en perill greu la vida, la salut o la integritat física de les persones treballadores.	· Privació de llibertat. · Multa econòmica. · Inhabilitació per a exercir determinats drets o càrrecs.	Sentència que condemna a 8 mesos de presó a un empresari que va manar fer a una treballadora tasques per a les quals no tenia formació, com a conseqüència va patir un accident de treball.
Treballador/a	Disciplinària: Com a conseqüència de l'incompliment de les seves obligacions sobre PRL.	S'aplicarà la sanció, segons el règim disciplinari de l'empresa, en funció de la gravetat de la infracció.	Una persona treballadora va ser acomiadada per motius disciplinaris per no utilitzar casc de seguretat.

03

ELS DANYS DERIVATS DEL TREBALL

La Llei de PRL estableix que són danys derivats del treball les lesions, les malalties i altres patologies patides amb motiu o ocasió del treball.

Els danys derivats del treball que afecten a les persones treballadores són:

- Els **accidents de treball** que són lesions corporals.
- Les **malalties professionals** que són alteracions de la salut.
- **Altres patologies** que estan condicionades per factors laborals.

3.1

L'accident de treball

Des del punt de vista legal, la Llei general de la Seguretat Social (LGSS) estableix la definició d'accident de treball per als treballadors per compte d'altri:

S'entén per **accident de treball** «tota lesió corporal que el treballador pateixi amb ocasió o com a conseqüència del treball per compte d'altri».

En aquesta definició s'estableixen els requisits necessaris per poder parlar d'accident (Fig. 1.6):

Lesió corporal	Es considera lesió no solament el dany físic, sinó també el psíquic o mental.
Treball per compte aliè	Es produeix quan la lesió la pateix un treballador per compte d'altri.
Relació de causalitat	S'estableix un nexce causal, és a dir, una relació de causa-efecte entre el treball i la lesió.

Fig. 1.6. Elements de l'accident de treball.

A més del que es produeix en el lloc de treball i durant la jornada laboral, hi ha altres supòsits que també mereixen la consideració d'accident de treball (Taula 1.7).

3.1

L'accident de treball

Són accidents de treball...

Els accidents en anar i tornar del lloc de treball (accidents *in itinere*)

- La finalitat del viatge ha d'estar determinada per la feina, sigui per a anar o tornar del treball.
- El trajecte des del domicili al lloc de treball, o a la inversa, ha de ser l'habitual, encara que no sigui el més curt.
- L'accident ha de produir-se dins del temps prudent que s'inverteix en el trajecte i sense desviacions rellevants.
- El viatge s'ha de fer amb un mitjà de transport normal o idoni.

Els accidents en missió

Es produeixen quan la persona treballadora es desplaça o està desplaçada per a accomplir una missió encomanada per l'empresa. Pot ocórrer durant el viatge i mentre es fa la feina.

Les malalties relacionades amb el treball

- Les malalties comunes que contrau la persona treballadora per la realització del seu treball, sempre que es demostrï que la malaltia va tenir com a causa exclusiva l'execució d'aquest.
- Les malalties que la persona treballadora pateixi anteriorment i que es compliquin per un accident de treball.
- Les conseqüències d'un accident modificades per noves malalties concretes en el medi on s'hagi situat el treballador per a la seva curació.

No són accidents de treball...

Els accidents per imprudència temerària

Hi ha **imprudència temerària** quan la persona treballadora assumeix un risc manifest, innecessari i greu; si no, serà una **imprudència professional**, que no impedeix que es consideri accident de treball.

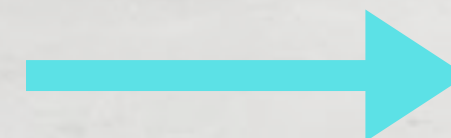
Els accidents per dol

Es considera que hi ha dol quan la persona treballadora conscientment, voluntàriament i maliciosament provoca un accident.

Es presumeix que són accidents de treball...

Els accidents per presumpció legal

Els accidents que ocorren en el temps i en el lloc de treball, tret que es demostrï el contrari.

PREGUNTES OBERTES A TOTHOM

Si patim un accident anant a la feina en moto però sense dur el casc, seria també un accident de treball?

I si anem a la feina un divendres al matí d'empalmada i patim un accident, donant una taxa d'alcoholèmia del doble del permès?

RESPOSTES

Hem d'indicar que la simple imprudència de treballador, no elimina el concepte d'accident laboral. El treballador ha d'haver actuat amb total negligència o greu imprudència per excloure l'accident, tenint en compte la confiança que inspira el desenvolupament habitual del treball.

- Si el treballador va conduint al seu lloc de treball o torna de la mateixa duplicant la taxa d'alcohol permesa legalment, NO es considerarà accident in itinere.

- Si condueix sense cinturó de seguretat o sense casc de protecció, hi ha sentències que no el considera prou infracció per excloure l'accident in itinere.

- Si condueix infringint nombroses normes, com anar sense cinturó, saltar-se un semàfor vermell, un cedi el pas, etc., s'exclourà el concepte d'accident i serà culpa exclusiva seva, sense que se li ofereix la cobertura de la mateixa.

- Si, encara que es dirigeixi a la feina, escull un altre trajecte amb més trànsit i més perillós sense necessitat, haurà de demostrar el motiu de la seva elecció perquè es consideri accident in itinere.

3.2

Les malalties professionals

La malaltia professional és el dany o l'alteració de la salut causats per les condicions físiques, químiques o biològiques presents en el treball (Fig. 1.7).

La Llei general de la Seguretat Social defineix la **malaltia professional** com «la contreta a conseqüència del treball executat per compte d'altri en les activitats que s'especifiquin en el quadre que s'aprovi per les disposicions d'aplicació i desenvolupament d'aquesta llei, i que estigui provocada per l'acció d'elements o substàncies que en aquest quadre s'indiquin per a cada malaltia professional».

Així doncs, perquè existeixi una malaltia professional han de donar-se dos requisits:

- Que el treball sigui per compte d'altri o per compte propi.
- Que la malaltia s'origini com a **conseqüència de les activitats i les substàncies o els elements** que s'especifiquen en el **quadre de malalties professionals** establert pel Reial decret 1299/2006, del 10 de desembre (Fig. 1.7).

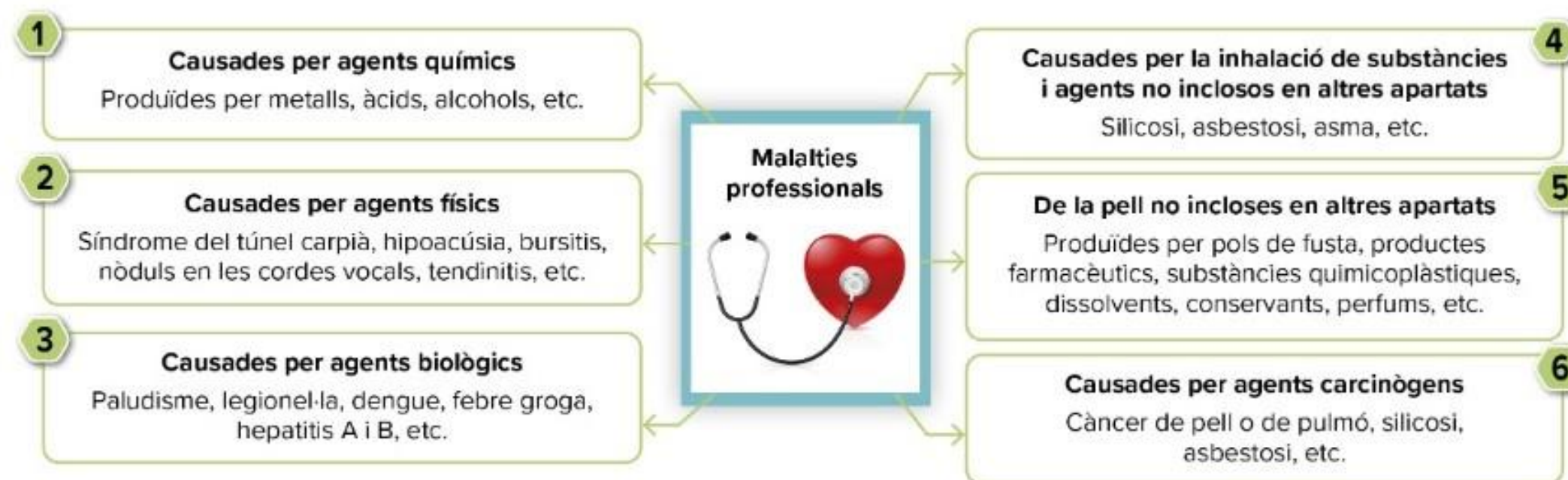
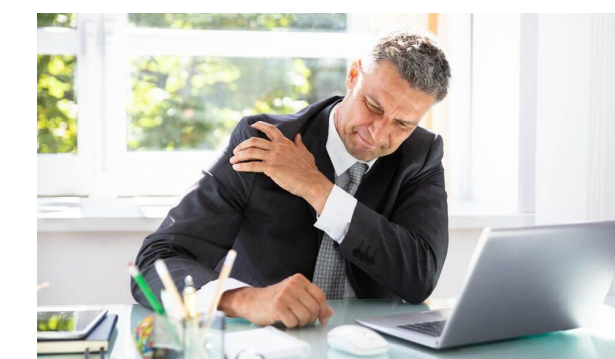
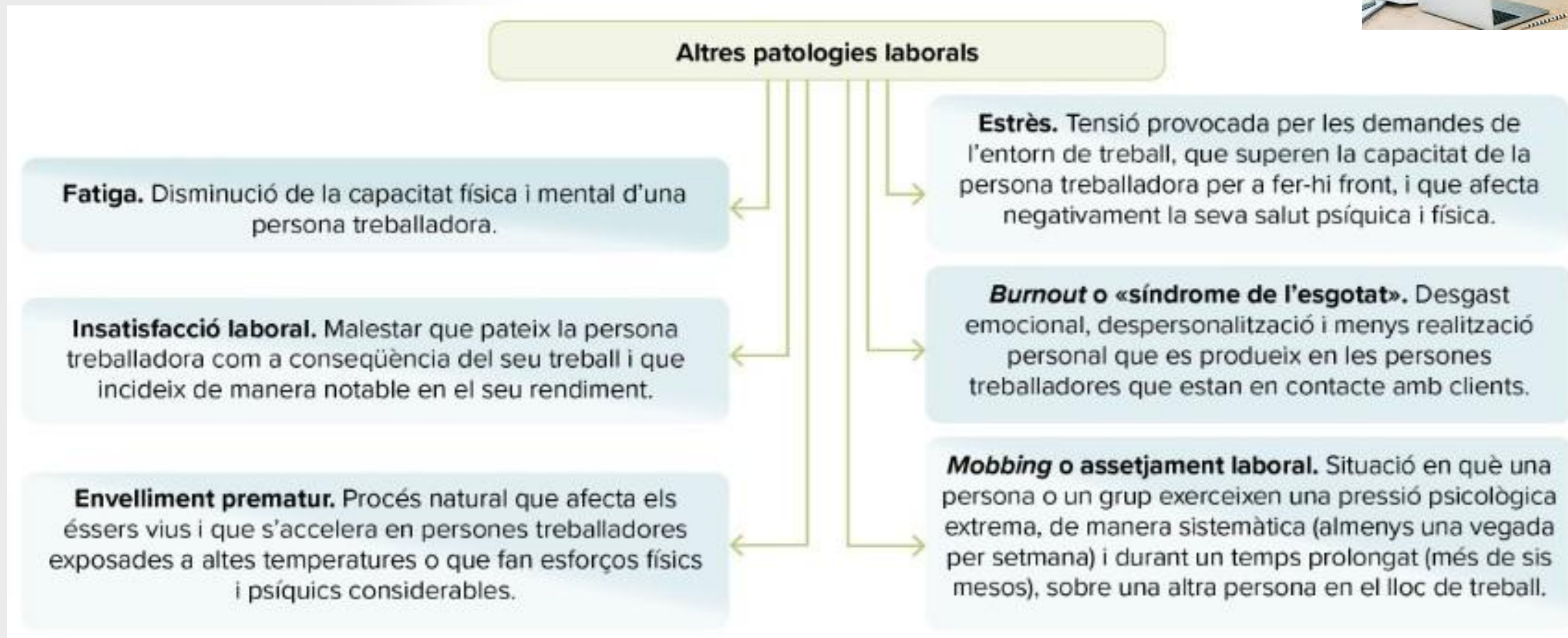

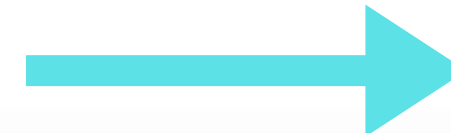
Fig. 1.7. Principals malalties específiques del treball.

3.3

Altres patologies

04

LES TÈCNIQUES DE PREVENCIÓ I DE PROTECCIÓ

Per a evitar o disminuir els riscos derivats del treball, s'han de dur a terme dos tipus de tècniques:

-Tècniques de prevenció:

- De tipus material
- D'informació i formació.

-Tècniques de protecció:

- Col·lectiva.
- Individual.

4.1

Les tècniques de prevenció

Tècnica	Finalitat	Mesures
Seguretat en el treball	Evitar els accidents laborals.	Actua sobre els equips de treball i certes condicions de l'entorn: seguretat dels edificis i llocs de treball, superfícies dels locals, sòls, sostres i parets, passadissos, escales, portes, baranes, finestres, neteja, etc.
Higiene industrial	Prevenir l'aparició de malalties professionals.	Identifica, avalua i controla les concentracions dels contaminants biològics (virus, bacteris...), físics (soroll, temperatura, humitat, llum...) i químics (gasos, substàncies...).
Ergonomia	Adaptar el treball a les condicions fisiològiques i psicològiques de la persona treballadora per evitar la fatiga física o mental.	Analitza i dissenya els llocs, els processos i els equips de treball d'acord amb les característiques de la persona treballadora.
Psicosociologia	Prevenir els danys psicològics que pot patir la persona treballadora.	Estudia els aspectes relacionats amb l'organització del treball, el contingut de la tasca, les relacions laborals, etc.
Medicina del treball	Mantenir en estat òptim la salut de la persona treballadora.	Vigila la salut de la persona treballadora i el tractament, la curació i la rehabilitació de malalties professionals i accidents de treball.

4.2

Les tècniques de protecció

A. Les tècniques de protecció col·lectiva

S'han d'anteposar a les tècniques de protecció individual.

Les **tècniques de protecció col·lectiva** tenen com a objectiu la protecció simultània de diverses persones treballadores exposades a un determinat risc.

Les tècniques de protecció col·lectiva poden ser mesures de protecció incorporades als llocs de treball o als equips o els mitjans de treball (Fig. 1.10).

Sobre els llocs de treball

Xarxes. Aparells travats en forma de malla que s'utilitzen en les obres de construcció per a minimitzar els efectes de les caigudes de les persones treballadores.

Ventilació. La ventilació general produeix corrents d'aire per a reduir la contaminació; la localitzada elimina un agent contaminant en el focus de generació mateix.

Baranes. Estructures de fusta o de metall que impedeixen les caigudes des d'altura. Han de tenir una alçària mínima de 90 centímetres.

Sobre els equips de treball

Resguards. Elements de la màquina que garanteixen la protecció mitjançant una barrera material (tanca, tapa, pantalla, carcassa, coberta, etc.).

Dispositius de prevenció. Mesures que impedeixen el funcionament d'una màquina quan detecten l'accés d'una persona (comandament a dues mans, per exemple).

Interruptor diferencial. Dispositiu que evita el contacte directe amb el corrent elèctric desconnectant automàticament la instal·lació elèctrica.

Fig. 1.10. Tècniques de protecció col·lectives més habituals.

4.1

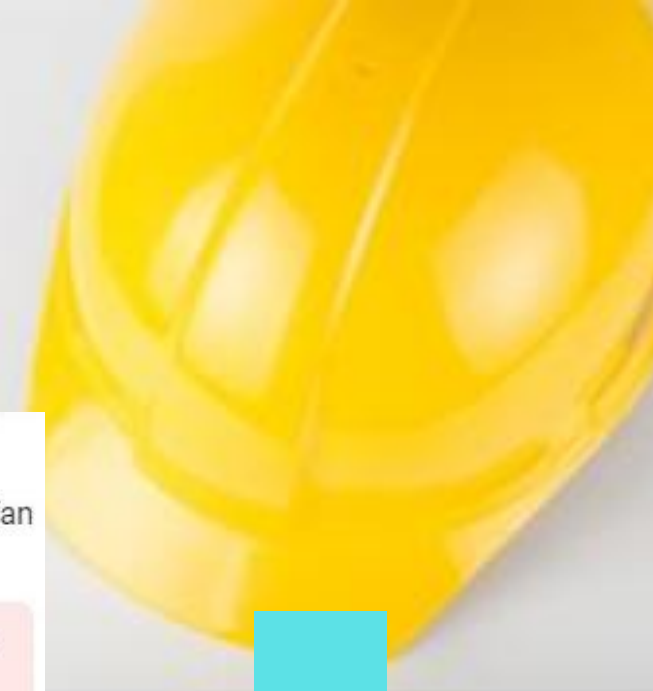
Les tècniques de protecció

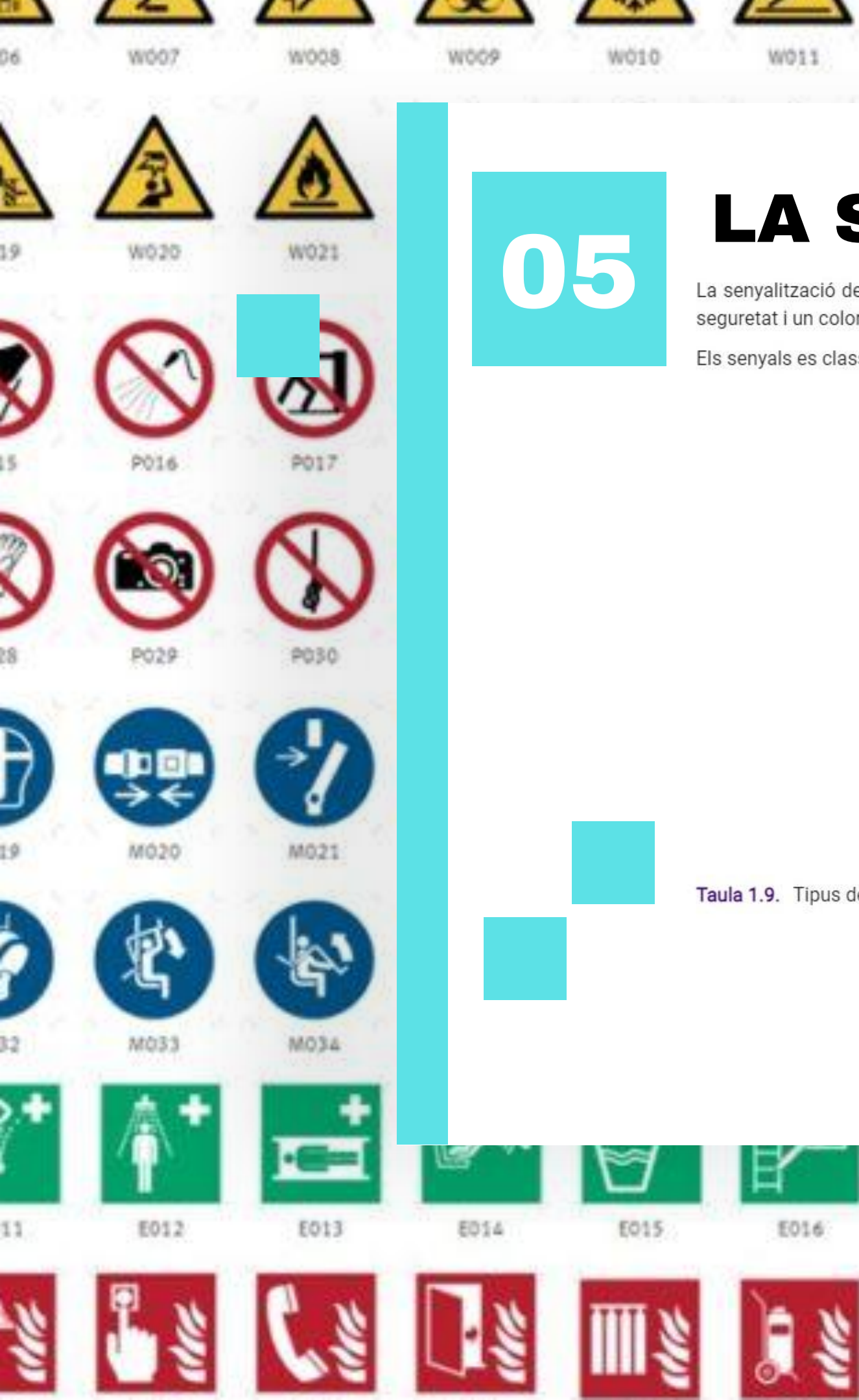
B. Les tècniques de protecció individual

L'empresa ha de facilitar de manera gratuïta els equips individuals adequats perquè les persones treballadores puguin acomplir la seva feina sense risc, i vigilar l'ús que aquestes fan d'aquests equips. La persona treballadora, per la seva part, ha d'utilitzar correctament els diferents tipus d'equips de protecció individual (Fig. 1.11).

Els **equips de protecció individual (EPI)** són equips portats o subjectats per la persona treballadora per a protegir-se dels riscos que poden amenaçar la seva seguretat i salut en el treball.

Protectors del cap		Protegeixen de cops, xocs, projecció d'objectes, caigudes, etc.	• Cascos de seguretat. • Cascos de protecció contra xocs i impactes. • Barrets, gorres i capells. • Cascos per a usos especials (foc, químics, etc.).
Protectors de l'orella		Protegeixen de l'exposició excessiva a un nivell sonor alt.	• Protectors auditius (taps i protectors auriculars). • Cascos antisoroll.
Protectors dels ulls, la cara i la pell		Protegeixen de la projecció de partícules, espurnes, pols, radiacions lluminoses, esquitxades de líquids corrosius, etc.	• Ulleres de muntura (universal, integral i de cassoles). • Pantal·les facials. • Pantal·les per a soldadura. • Cremes de protecció i pomades.
Protectors de les vies respiratòries		Protegeixen d'atmosferes tòxiques, sense aire suficient o respirable, o amb pols no tòxica (demolicions, fums, tall de peces ceràmiques...).	• Equips filtrants de partícules, gasos i vapors d'aire lliure. • Equips aïllants amb subministrament d'aire. • Equips de submarinisme.
Protectors de les mans		Protegeixen de cops, fregaments, malalties de la pell, punxades, talls, esquitxades, etc.	• Guants contra les agressions mecàniques (perforacions, talls i vibracions), químiques, elèctriques i d'origen tèrmic. • Manyoples, mànigues i maneguets.
Protectors dels peus i les cames		Protegeixen d'objectes, atrapaments, cops, punxades, talls, etc.	• Calçat de seguretat, de protecció i de treball, davant de l'electricitat i contra les motoserres. • Polaines i genolleres.
Protectors del tronc i l'abdomen		Protegeixen d'esquitxades de productes químics, espurnes, talls, etc.	• Armilles, jaquetes i davantals de protecció davant les agressions mecàniques i químiques. • Armilles i salvavides. • Davantals de protecció davant dels raigs X. • Cinturons de subjecció del tronc.
Protecció total del cos		Protegeixen de caigudes o en llocs foscos o poc il·luminats, en feines a la vora de carreteres o zones amb trànsit de vehicles.	• Equips de protecció contra les caigudes des d'altura (arnès i cinturons de seguretat). • Peces de roba de senyalització (cinturons, braçalets i armilles reflectores).

05

LA SENYALITZACIÓ DELS RISCOS LABORALS

La senyalització de seguretat proporciona una indicació o una obligació relacionada amb la seguretat o la salut en el treball mitjançant una senyal en forma de panell, un color de seguretat i un color de contrast, un senyal lluminós o acústic, una comunicació verbal o un senyal gestual.

Els senyals es classifiquen atenent el llenguatge i el mitjà de comunicació utilitzats, segons es reflecteix en la Taula 1.9.

Senyals en forma de panell	Senyals lluminosos	Senyals acústics i verbals	Senyals gestuals
Senyals d'advertència, indicació o obligació; combinen forma geomètrica, color i símbol o pictograma, i se'ls atribueix un significat.	Senyal de llum intermitent de molta potència, emès per mitjà d'un dispositiu format per materials transparents o translúcids.	Senyal sonor emès i difós per megafonia; verbal: missatges predeterminats en què s'utilitza la veu humana o sintètica.	Senyals amb els braços o les mans de manera codificada per a guiar les persones treballadores que executen tasques perilloses.

Taula 1.9. Tipus de senyalització.

Els senyals més utilitzats són els senyals en forma de panell (Taula 1.10).

Prohibició	Obligació	Advertència	Lluita contra incendis	Emergència
Prohibeixen un comportament susceptible de provocar un perill.	Obliguen a un comportament determinat per motius de seguretat.	Adverteixen de la proximitat i la naturalesa d'un risc o un perill.	Informen de la localització dels equips de lluita contra incendis.	Indiquen sortides d'emergència, primers auxilis o salvament.

Taula 1.10. Senyals en forma de panell.

FINAL

